

Nr 36/1969.

Å l a n d s l a n d s k a p s s t y -
r e l s e s framställning till Ålands
landsting med förslag till landskapslag
om explosionsfarliga ämnen.

Lagstiftningen om explosiva och explosionsfarliga ämnen har i riket successivt förnyats under senare tid med lagen den 19 juni 1953 om explosionsfarliga ämnen (FFS 263/53) såsom grund. I landskapet har en motsvarande förnyelse skett beträffande brännbara vätskor och flytgaser. Däremot har någon revision av bestämmelserna om explosiva ämnen ännu icke skett, då i riket huvudsakligen ännu är gällande förordningen den 7 mars 1925 angående explosiva ämnen (FFS 93/25), som i många stycken torde kunna betraktas som föråldrad. Följden härav är dock, att i landskapet fortfarande är gällande förordningen den 4 december 1915 angående tillverkning, försäljning, inköp, förvaring och transport av explosiva ämnen (FFS 86/15) med vissa av landstinget företagna ändringar.

Utvecklingen har på senaste tid varit mycket snabb på detta område. Man får också räkna med att nya bestämmelser fortsättningsvis påkallas av vunna erfarenheter och nya upptäckter. Sådana bestämmelser borde snabbt bringas i kraft också i landskapet. Med hänsyn till detta anser landskapsstyrelsen, att man borde frångå utfärdandet av fullständiga landskapslagar på detta område och i stället bringa i riket gällande bestämmelser i kraft samt fastställa, att också framtida ändringar automatiskt blir gällande i landskapet. Endast i fråga om de myndigheter, som äger bevilja tillstånd och övervaka på detta område förekommande verksamhet, finnes för landskapets del anledning till avvikelser.

Detta ärende har i första hand beretts i en kommitté, bestående av länsrådet Rolf Sundman, ordförande, länsrådet Ruben Kalm och brandchefen i Mariehamn, Bertil Ahlqvist, ledamöter, med politicesstuderanden Björn Grüssner som sekreterare. Kommitténs förslag ligger till grund för landskapsstyrelsens framställning.

Lagstiftningen om explosionsfarliga ämnen anses höra till näringsrättens område och hör till landskapets lagstiftningsbehörighet utom i de avseenden 11 § 2 mom. självstyrelselagen för Åland stadgar, d.v.s. "explosiva ämnen, till den del rikets säkerhet härav i lagstiftningen beröres" samt lagstiftning om "skjutvapen och skjutförnödenheter".

Detaljmotivering.

I riket gäller, utöver lagen den 19 juni 1953 om explosionsfarliga ämnen, för närvarande följande författningar på detta område:

- 1) förordningen den 7 mars 1925 angående explosiva ämnen;
- 2) statsrådets beslut den 23 juni 1965 innefattande ordningsregler för sprängningsarbete (FFS 362/65);
- 3) förordningen den 30 juni 1966 angående kompetensbrev för övervakare av sprängningsarbete (FFS 386/66);
- 4) förordningen den 2 augusti 1954 om brännbara vätskor (FFS 335/54);
- 5) handels- och industriministeriets beslut den 29 december 1954 om brännbara vätskor (FFS 498/54);
- 6) förordningen den 11 september 1964 om flytgaser (FFS 471/64);
samt
- 7) handels- och industriministeriets beslut den 11 september 1964 om flytgaser (FFS 472/64).

Bestämmelser ur rikets lag om explosionsfarliga ämnen har tidigare intagits i landskapslagarna om brännbara vätskor och om flytgaser. Då bestämmelserna i nämnda rikslag är av sådan natur, att de måste intagas i landskapslag och alltså icke kan införas i en landskapsförordning, medför det hittills tillämpade systemet att dessa bestämmelser måste intagas i varje på detta område antagen landskapslag. Å andra sidan kan icke heller det i riket numera vanliga förfarandet med en kort lag innehållande de centrala bestämmelserna och straffstadgandena kompletterade med ett antal förordningar tillämpas i landskapet, då en landskapsförordning endast får innehålla bestämmelser om motsvarande landskapslags verkställighet och tillämpning.

Lagförslaget motsvarar till sitt innehåll rikets lag om explosionsfarliga ämnen. Alla övriga i riket på detta område nu gällande författningar har uppräknats i lagens 1 § 1 mom. såsom gällande i landskapet med angivande av, att främdeles skeende ändring i dem automatiskt skall gälla i landskapet. Härigenom undviks den försening, som skulle följa av antagande av motsvarande landskapslagstiftning och som i vissa fall kunnat medföra ekonomisk förlust för av lagstiftningen berörda personer. Å andra sidan leder förfarandet givetvis till att såväl denna landskapslag som i riket gällande detaljförfattning måste finnas att tillgå, då i landskapet gällande bestämmelser skall studeras. Olägenheten härav har dock icke ansetts betydande, då det i motsatt fall ofta skulle bli nödvändigt att använda flera i landskapet publicerade författningar.

Lagförslagets 2 § 1 och 2 mom. innebär att behörigheten att bevilja tillstånd, godkänna ansvarig ledning och utge kompetensbrev för övervakare av sprängningsarbete ankommer på landskapsstyrelsen. Enligt lagförslagets 3 § tillkommer övervakningen landskapsstyrelsen, varvid denna berättigas anlita i riket verkande inspektorat.

Bestämmelserna i rikslagens 6 § angående forskningsanstalter har såsom obehövliga uteslutits ur landskapslagen.

Angående avgifter åt övervakningsmyndigheterna hänvisas i 6 § 1 mom. till vad i riket därom är stadgat.

Stadgandet i rikslagens 15 § angående nämnd för handläggningen av ärenden rörande explosionsfarliga ämnen föreslås icke få någon mot-svarighet i landskapslagen, då på denna nämnd ankommande uppgifter kan skötas av landskapsstyrelsen. Likaså har rikslagens 16 § 4 mom., vari stadgas om försvarsväsendet, uteslutits ur lagförslaget.

Lagförslagets 16 § upptar tidpunkten för lagens ikraftträdande och de författningar som genom lagen upphäves.

Landskapsstyrelsen kommer att uppmana Ålands yrkesskola att vid behov anordna lämpliga kurser för laddare, då före lagens ikraftträ-dande utfärdade laddarintyg föreslås giva rätt till behörighet endast som yngre laddare enligt stadgandena i förordningen angående kompetens-brev för övervakare av sprängningsarbete.

I övrigt överensstämmer lagförslaget i sak med rikets lag om explo-sionsfarliga ämnen.

Med hänvisning till det ovan anförda får landskapsstyrelsen vörd-samt förelägga landstinget till antagande:

L a n d s k a p s l a g
om explosionsfarliga ämnen.

I enlighet med Ålands landstings beslut stadgas:

1 §.

För upprätthållande av allmän säkerhet samt till skydd för liv och egendom skall, utöver vad i stadgandena om bedrivande av näring därom är föreskrivet, följande i riket utfärdade författningar jämte senare gjorda ändringar äga tillämpning i landskapet Åland:

- 1) förordningen den 7 mars 1925 angående explosiva ämnen (FFS 93/25);
- 2) statsrådets beslut den 23 juni 1965 innefattande ordningsregler för sprängningsarbete (FFS 362/65);
- 3) förordningen den 30 juni 1966 angående kompetensbrev för överva-kare av sprängningsarbete (FFS 386/66);
- 4) förordningen den 2 augusti 1954 om brännbara vätskor (FFS 335/54);
- 5) handels- och industriministeriets beslut den 29 december 1954 om brännbara vätskor (FFS 498/54);
- 6) förordningen den 11 september 1964 om flytgaser (FFS 471/64); samt
- 7) handels- och industriministeriets beslut den 11 september 1964 om flytgaser (FFS 472/64).

Sker framdeles ändringar i de i 1 mom. nämnda författningarna, skall de ändrade stadgandena, såvitt icke annat följer av stadgandena i denna lag, gälla i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket.

Om införsel och utförsel av explosiva ämnen gäller vad i riket därom är stadgat.

2 §.

Till den del förvaltningen grundar sig på landskapets behörighet till lagstiftning på området är landskapsstyrelsen behörig att bevilja tillstånd och godkänna ansvarig ledning i de fall, som jämlikt de i 1 § 1 mom. uppräknade författningarna ankommer på handels- och industriministeriet eller länsstyrelse.

Kompetensbrev för övervakare av sprängningsarbete utfärdas av landskapsstyrelsen.

Beviljat tillstånd och godkännande av ansvarig ledning må, då skäl därtill prövas föreligga, återkallas av den myndighet, som meddelat tillståndet eller godkännandet.

Återkallas tillstånd och har vederbörande icke inom därför utsatt skälig tid överlåtitt i tillståndet åsyftade ämnen och produkter, som han innehar, åt annan näringsidkare, som har rätt att innehava sådana, tillfaller de landskapet mot enligt värdering fastställd ersättning. Anses de icke kunna användas för landskapets ändamål, skall de på åtgärd av polismyndighet på orten för ägarens räkning säljas på offentlig auktion.

Då tillstånd återkallas, må polismyndigheten tillika omhändertaga de ämnen och produkter, som tillståndet gäller, till dess att med dem förfarits såsom i 4 mom. är stadgat.

3 §.

Efterlevnaden av bestämmelserna i denna lag och de i 1 § 1 mom. uppräknade författningarna övervakas av landskapsstyrelsen och av de övriga övervakningsmyndigheterna i landskapet, vilka ombetrotts sagda uppgift. Landskapsstyrelsen må även för övervakningen anlita i riket verkande inspektorat.

Om den på yrkesinspektionsmyndigheterna ankommande övervakning som avser arbetarskydd är särskilt stadgat.

4 §.

För övervakning av att bestämmelserna i denna lag och i stöd av densamma gällande föreskrifter iakttages skall övervakningsmyndighet beredas tillträde till de ställen, där här avsedda ämnen och produkter samt råämnen till dem tillverkas, försäljes eller är upplagrade,

och äger rätt att vid behov för undersökning taga prov av ämnen och produkter samt, då skäl därtill föreligger, förbjuda tillverkning eller överlåtelse av misstänkt ämne eller produkt, till dess undersökningen, som bör förrättas i brådskande ordning, ägt rum. Om undersökningens resultat skall vederbörande utan dröjsmål underrättas.

5 §.

I 1 § avsedd näringsidkare är skyldig att lämna övervakningsmyndighet de uppgifter, som är nödiga för i 4 § nämnd övervakning.

6 §.

Avgifter för övervakningsmyndighets förrättningar, expeditioner och blanketter utgår enligt vad i riket därom är stadgat.

Företager övervakningsmyndighet undersökning av ämnes eller produkts kvalitet eller egenskaper, skall utgifterna härför bestridas av ämnets eller produktens ägare eller innehavare.

7 §.

Värdering, varom stadgas i 2 §, verkställs av två därtill av landskapsstyrelsen förordnade ojäviga, sakkunniga personer i närvaro av polismyndighet. Ämnets eller produktens ägare eller innehavare skall bevisligen kallas till värderingen, men hans frånvaro hindrar icke dess verkställande.

8 §.

Övervakningsmyndighet eller den som förrättar undersökning må ej för utomstående yppa, ej heller själv draga nytta av vad han i sin befattning som övervakare eller i stöd av 5 § erfarit om näringsidkares affärs- eller yrkeshemligheter.

9 §.

Polismyndighet är skyldig att vid behov lämna handräckning vid övervakningen av att denna lag efterlevs.

Polischef äger befogenhet att på anhållan av övervakningsmyndighet förordna om kvarstad på olovligen eller i strid med utfärdat förbud inom landet tillverkade, forslade, innehavda eller saluhållna eller till landet införda ämnen eller produkter, som är underkastade denna lag. Kvarstaden är i kraft, till dess att i stöd av 10 § anhängiggjort mål om förverkande av ämnet eller produkten avgjorts medelst dom, som vunnit laga kraft, eller rätten eller, på framställning av den övervakningsmyndighet, som begärt handräckning, polischef annorlunda förordnar.

Med kvarstad belagda ämnen och produkter skall av myndigheten förseglade förvaras på säkert ställe.

10 §.

Den, som genom att lämna falsk uppgift eller genom att hemlighål-

la kvalitet eller genom annat svikligt förfarande bryter mot denna lag eller i stöd av densamma gällande föreskrifter, straffes, där ej strängare straff är annorstädes stadgat, med böter eller fängelse i högst två år.

Den, som på annat än i 1 mom. nämnt sätt bryter mot bestämmelserna i denna lag eller i stöd av densamma gällande föreskrifter, straffes med böter, där ej annorstädes i lag strängare straff är stadgat.

Förutom att straff ådömes må därjämte ämne eller produkt, som tillverkats, forslats, innehafts, överlåtits eller införts till landet i strid med denna lag eller i stöd av densamma gällande föreskrifter, eller ock dess värde samt genom brottet vunnen ekonomisk nytta, dömas förbrutna till staten.

11 §.

Den som gör sig skyldig till vårdslöshet vid hanteringen av ämnen eller produkter, på vilka denna lag äger tillämpning, eller handskas med dem så ovarsamt, att annan kan anställa skada med dem, straffes såsom i 44 kap. strafflagen är stadgat.

12 §.

Dömes den, som äger rätt att tillverka eller försälja i 1 § avsedda ämnen eller produkter eller som erhållit rätt att hålla sådana varor i lager eller införa dem till landet, till straff för brott mot bestämmelserna i denna lag eller i stöd av densamma gällande föreskrifter och är brottet ej ringa, må han därjämte för viss tid dömas förlustig denna rätt. Likaså må i 2 § 1 mom. avsedd ansvarig ledare, då han dömes till straff för brott mot bestämmelserna i denna lag eller i stöd av densamma gällande föreskrifter, om förseelsen till sin art är sådan, för viss tid förklaras förlustig rätten att handha sådan befattning.

Då i 1 mom. stadgad påföljd ådömts, skall rätten, sedan utslaget vunnit laga kraft, därom underrätta landskapsstyrelsen och den myndighet, som meddelat tillståndet eller godkännandet.

13 §.

Tredskas någon att fullgöra honom enligt denna lag eller i stöd av densamma gällande föreskrifter ålagd skyldighet, äger landskapsstyrelsen befogenhet att tvinga honom därtill medelst vite eller vid äventyr, att det som underlåtits kommer att utföras på hans bekostnad.

14 §.

Denna lag äger icke tillämpning på sådan tillverkning av läkemedel, innehållande explosionsfarliga ämnen, som med behörigt tillstånd bedrives i apoteksvarufabrik eller apotek.

Utöver vad som är stadgat om tillverkning, införsel, innehav, försäljning och försling av alkoholdrycker skall i stöd av denna lag gällande säkerhetsbestämmelser iakttas vid tillverkning, upplagring och försling av etanol och vätskeblandningar, som innehåller etanol.

Angående tillverkning och införsel av, handel med samt anskaffande och innehav av skjutförnödenheter gäller vad därom i riket är särskilt stadgat.

15 §.

Före denna lags ikraftträdande godkända eller i stöd av tidigare gällande bestämmelser verksamma fabriker för tillverkning av i 1 § avsedda ämnen och produkter samt butiker och lager för dylika ämnen och produkter må i tidigare godkänd form och utsträckning användas för sitt ändamål, även om de icke uppfyller de fordringar denna lag och i stöd av densamma gällande föreskrifter uppställer.

Landskapsstyrelsen äger befogenhet att bestämma viss tid, under vilken i 1 mom. åsyftade fabriker, butiker och lager må användas, där det till skydd för liv eller egendom är nödvändigt eller verksamheten befinnes äventyra den allmänna säkerheten. Likaså må landskapsstyrelsen bestämma, att för fabrik eller lager, beroende på dess art och omfattning, skall utses ansvarig ledare.

16 §.

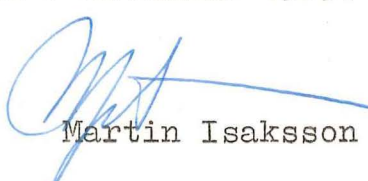
Denna lag träder i kraft den 1 maj 1970. Genom densamma upphäves:

- 1) förordningen den 4 december 1915 angående tillverkning, försäljning, inköp, förvaring och transport av explosiva ämnen (FFS 86/15) jämte däri senare företagna ändringar såvitt stadgandena i sagda förordning är att hänföra till landskapets lagstiftningsbehörighet;
- 2) landskapslagen den 4 april 1963 om brännbara vätskor (12/63); samt
- 3) landskapslagen den 16 november 1965 om flytgaser (38/65).

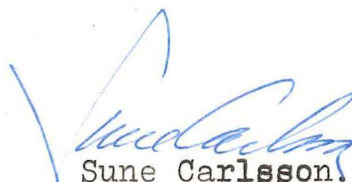
Den, som före denna lags ikraftträdande erhållit intyg över rätt att arbeta som laddare, är fortfarande berättigad att tjänstgöra som yngre laddare vid sprängningsarbeten.

Mariehamn, den 6 november 1969.

Lantråd

Martin Isaksson

Lagberedningssekreterare

Sune Carlsson